

Blizu južnozahodnega kota je „ciborium“, t. j. na vzvišen podstavek, iz katerega se dviguje na štirih stebrih zidan križasti svod gotskega sloga liki baldahin, pod katerim stoji manjši baročni oltar. Okoli ciborija je visoka železna ograja enostavnega, pa okusnega gotskega vzorca. Krasilo svoda ali baldahina, ornament iz cvetk, listov, vejic in iz ovočja z vpletenim trakom svobodno složen, je po oblikovanju predbaročen ali v naši umetniški zgodovini pozno gotski.

Presenetiti mora vsakoga, ki se zanima za našo domačo umetnost, prižnica radi šestih malih podob Mentzingerjevih, slikanih z oljem na lesu. Izdelane so nenavadno skrbno in precizno, obenem pa tudi z mojstrsko lahkoto in širino in v jako lepem, enotnem, zmerno hladnem „tonu“; recimo v te vrste barveni ubranosti. Videl sem mnogo Mentzingerjevih podob, toda take vrline „tona“ njegovih drugih podob se ne spominjam. Tudi mojstrova konvencionalnost in šablonstvo se odkriva tu v komaj čutni noti. Prižnica je tudi prav dostojno rezbarsko delo v slogu tedanje dobe, iz l. 1742.

Veliki oltar je iz leta 1678., tabernakelj poznejše, neprikladno delo, slika izmed boljših Laierjevih. Stranska oltarja sta iz l. 1656., vsi trije znane bogato rezbane baroke. Omeniti je tudi veliki rezbani okvir radi prvotne barvaste površine na severni

steni poleg stranskega oltarja, ki sklepa 24 malih oljnatih podob, ki predstavljajo življenje in mučeništvo sv. Vida, če se mi je prav povedalo. Če sličice niso „umetniške“, so vendar zanimive po živahnih in dramatičnih prizorih.

V zakristiji hranijo gotski kelih z letnico 1472 na podstavku, kupa je pa novejša, drugi večji iz l. 1510. in lep srebrn križec iz l. 1732.

Oltarji gorenje cerkve so bili „prenovljeni“ pred 15, spodnje pred 12 leti. Pred 20 leti sem videl strop ladje v gorenji cerkvi v slabem stanju; nekaj desk je manjkalo, nekaj jih je viselo in molelo od stropa dol. Zdaj je dostojno popravljen, vrzeli in luknje so zadelane s starimi, patroniranimi deskami, ker so odpadle hranjevali. „Sv. Primož je reven,“ sem čul pri cerkovníkovih, „ima samo 6, 7 kmetov trpinov, v dolini par bajtarjev, ki žive od rok do ust. Kmet zdaj malo priroma.“ „Pa gospoda?“ „Ja gospoda, ta pa hodi mimo Črne gori v Bistrico v gozde, skalovje in Bog ve kam.“ Vendar moram pripoznati, da sta obedve cerkvi vzdržani zdaj v povoljnem stanju. Nekdaj je moralo pohajati kraj vztrajno obilo romarjev, dokaz lepa velika stavba in umetniška oprava iz nadaljnjih dob. Ni treba poudarjati prekrasnega razgleda, saj odkoder vidiš k Sv. Primožu, vidiš tja tudi z gore doli.

(Dalje)

Čez devet pomladi.

Zložil Silvin Sardenko.

Kadar tebe vidim,
dete ljubeznivo,
v duši svoji mislim
tako misel živo.

Kakor zor si čisto,
rožno kakor cvet,
kakor bi postavil
angela med svet.

Kje so tisti dnevi,
dnevi neizprosni,
ko ta cvet ovene
v slani škodonosni?

Kje je tista trudna,
žalostna jesen,
ko zmrači se čelo,
kakor dan meglen.

Jaz pa bom to pesem
shranil v srcu svojem;
čez devet pomladi
spet ti jo zapojem.

Dete ljubeznivo,
kaj bo tisti čas,
ko boš zopet bralo,
kar sem pel ti jaz?

Trikrat in še večkrat
slednji verz prebereš
in nazadnje morda
solzo si otereš ...

